

Generel trivsel på anbringelsesstedet

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at der i forhold til flere parametre er en forskel i trivslen blandt børn anbragt på hen vurderer børn, der er anbragt på døgninstitutioner, at de i mindre grad, end børn, anbragt på opholdssteder, trives i deres anbringelse¹.

I dette kapitel belyser vi, hvordan børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder overordnet set vurderer, at de trives, og hvad der, i følge børnene og medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder, har betydning for børnenes trivsel. Kapitlet tager udgangspunkt i følgende emner:

- Hvordan trives børn anbragt på døgninstitution og opholdssteder, og hvad har betydning for, at de trives?
- Hvad gør sig gældende, når det ikke lykkes anbringelsesstedet at skabe god trivsel for et barn?
- Hvilke udefrakommende faktorer påvirker barnets trivsel?

¹ Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*.

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM GENEREL TRIVSEL PÅ ANBRINGESESSTEDET

Trivselsundersøgelsen viser, at børn anbragt på døgninstitutioner, i mindre grad end børn på opholdssteder, oplever, at de har det godt på anbringelsesstedet, og at de føler sig trygge på stedet. Af interview med både børn og medarbejdere kommer det til udtryk, at det der primært er udslagsgivende for, at børnene har det godt, er relationer til voksne på stedet og forældre. I forlængelse heraf fremgår det af data fra Trivselsundersøgelsen, at der er en sammenhæng mellem børnenes oplevelse af tryghed, og tid på anbringelsesstedet. I takt med tid på anbringelsesstedet stiger oplevelsen af tryghed. Det kan muligvis forklares med, at tillid til relationer opbygges over tid, hvorfor trygheden ved stedet også etableres over tid. Børn anbragt på døgninstitutioner har overordnet set været anbragt lidt kortere tid, end børn anbragt på opholdssteder. Dette kan muligvis være én af flere forklaringer på, at børnene i mindre grad har det godt og føler sig mindre trygge på døgninstitutioner end opholdssteder.

Kapitlet belyser også i hvilke situationer det, på tværs af døgninstitutioner og opholdssteder, opleves som vanskeligt at skabe trivsel blandt børnene. For begge typer af anbringelsessteder bliver det fremhævet, at i de situationer, hvor det ikke lykkes at skabe en positiv udvikling for barnet, skyldes det ofte, at matchet mellem barnets behov og anbringelsesstedet er uhensigtsmæssigt. Herunder nævner medarbejderne, at de især oplever uhensigtsmæssige match i forbindelse med børn, der enten har psykiske diagnoser, misbrug eller voldsom udadrettede adfærd.

Sidst i kapitlet fremgår det, at forskellige udefrakommende faktorer kan have indvirkning på børnenes trivsel. I den sammenhæng nævnes manglende information fra kommunen til barnet i forhold til anbringelsesforløbet og varigheden for anbringelsen.

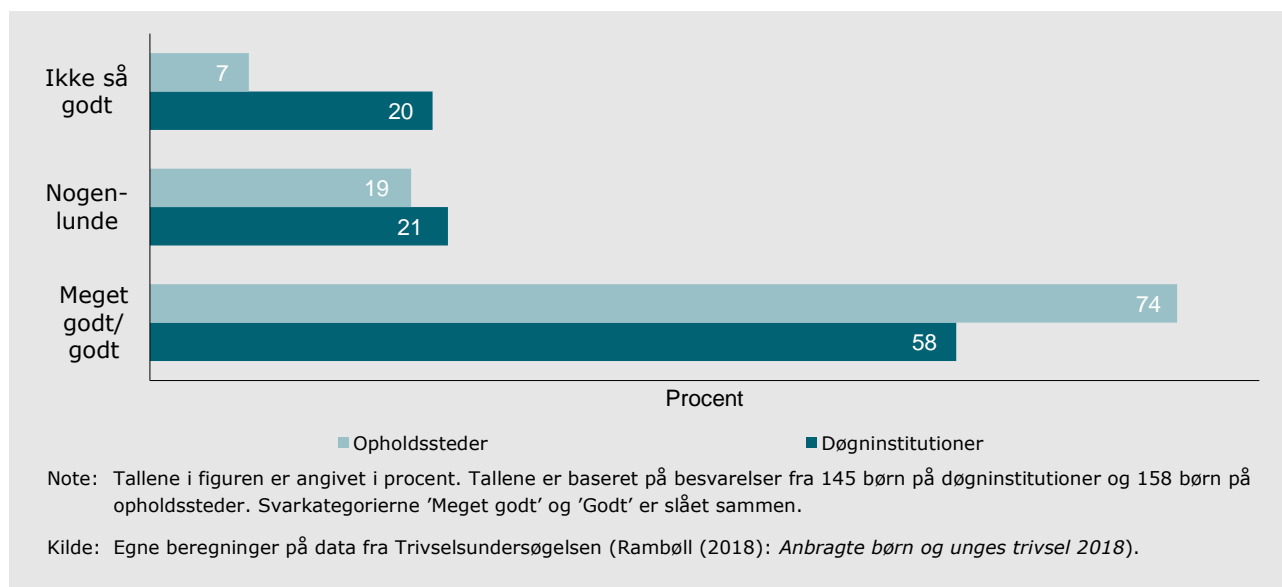
Derudover fremhæves det blandt andet i interviewene med medarbejdere, at det er vanskeligere at skabe god trivsel for børn, der bliver anbragt i en sen alder. Børn anbragt på døgninstitutioner bliver generelt set anbragt i en senere alder, end børn på opholdssteder, hvilket kan tyde på, at døgninstitutioner står over for en større udfordring i forhold til at skabe trivsel blandt denne gruppe børn.

**20 PROCENT PÅ
DØGNINSTITUTIONER HAR DET
IKKE GODT,
HVOR DE BOR**

BØRN PÅ DØGNINSTITUTIONER HAR DET MINDRE GODT OG ER MINDRE TRYGGE

I Trivselsundersøgelsen bliver det belyst, hvordan børnene på anbringelsesstederne overordnet set oplever, at de trives. Der indgår blandt andet spørgsmål om, hvordan børnene alt i alt har det på anbringelsesstedet, og om de føler sig trygge. I spørgsmålet om hvordan børnene har det på anbringelsesstedet alt i alt, fremgår det, at der, blandt børn på døgninstitutioner, er 20 procent der har svaret, at de ikke trives så godt, mens det for opholdssteder kun gør sig gældende for syv procent, se figur 2.1.

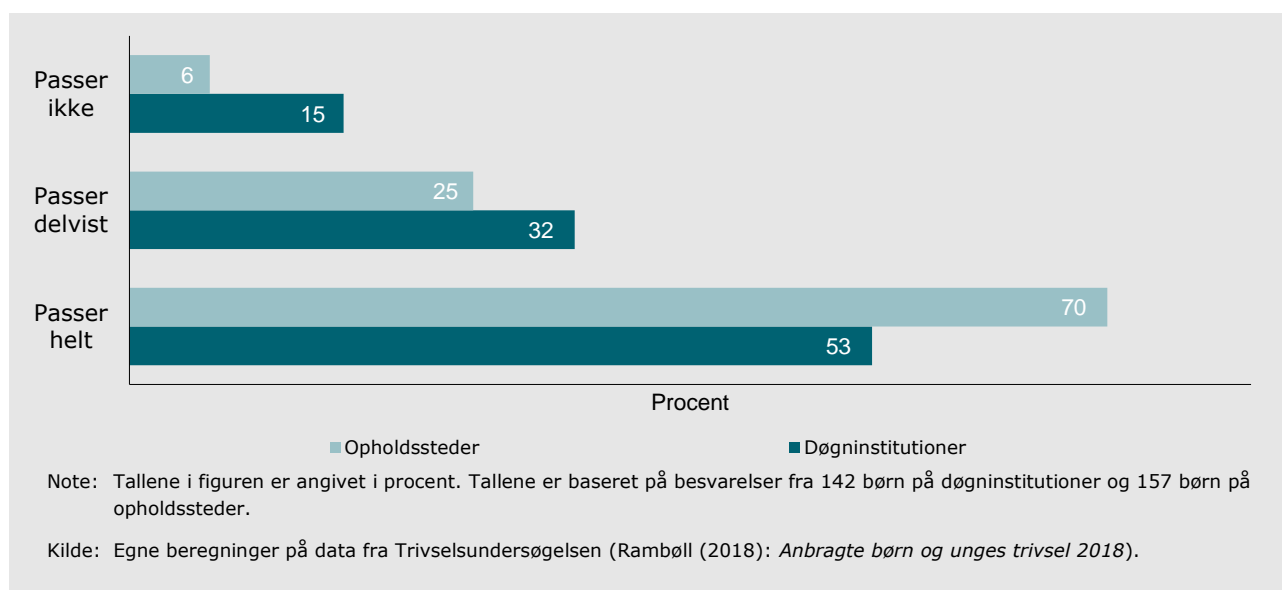
FIGUR 0.1 'ALT I ALT, HVORDAN HAR DU DET, HER HVOR DU BOR?'

**FÆRRE BØRN PÅ
DØGNINSTITUTIONER FØLER SIG
TRYGGE**

I forhold til hvorvidt børnene føler sig trygge på anbringelsesstedet, ses der også en forskel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og børn anbragt på opholdssteder. I lighed med forrige spørgsmål, så oplever færre børn på døgninstitutioner at føle sig trygge sammenlignet med børn på opholdssteder.

FIGUR 0.2 'FØLER DU DIG TRYK HER (PÅ ANBRINGESESSTEDET)?'

Mens 70 procent af børnene på opholdssteder vurderer, at de føler sig trygge på anbringelsesstedet, er der kun 53 procent af børnene på døgninstitutioner, der vurderer dette. De børn, der ikke føler sig trygge udgør over dobbelt så stor en andel af børn på døgninstitutioner som børn på opholdssteder, se ovenstående figur 2.2.

I Ankestyrelsens spørgeskema, til lederne på opholdssteder og døgninstitutioner, er der spurgt ind til, hvilken målgruppe der er anbragt på nuværende tidspunkt. Formålet er at se, om der er en variation i forhold til målgruppen af anbragte børn på opholdssteder og døgninstitutioner, som eventuelt kan være med til at forklare forskellen i oplevelsen af trivsel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder. Det fremgår af besvarelserne i spørgeskemaet, at der ikke er store forskelle i forhold til de overordnede målgrupper² af børn, der er anbragt på de to former for anbringelsessteder, se figur 1 i bilag. Ud fra Ankestyrelsens data kan forskellen i oplevelsen af trivsel ikke umiddelbart forklares ud fra forskelle i målgruppen.

Nære relationer til voksne og forældre er afgørende for trivslen

Børnenes egen oplevelse af trivsel er også belyst gennem interview med børnene. Derudover har vi gennem interview belyst, hvad der ifølge medarbejderne er vigtigt for børnenes trivsel.

² Der er spurgt ind til følgende overordnede målgrupper: 'Intellektuel-, kognitiv- og udviklingsforstyrrelse', 'Psyriske vanskeligheder', 'Socialt problem', 'fysiske funktionsnedsættelser' og 'Øvrige'.

Af både medarbejdere og børn nævnes nære relationer som altafgørende for trivslen. I den forbindelse fremhæver medarbejderne, at det relationelle arbejde har en stor betydning for barnets udvikling. Herved beskrives medarbejdere og medarbejderkompetencer som det væsentligste for at sikre, at børnene har det godt på anbringelsesstedet:

"Jeg har det også sådan lidt, du kan jo næsten placere dig hvorhenne du vil, det er underordnet, hvis du bare har det rigtige personale. Det må være udgangspunktet. Noget som lokalerne er en anden betingelse." (Medarbejder, døgninstitution)

Børnene på både opholdssteder og døgninstitutioner beskriver, hvordan de selv oplever, at relationen til voksne på anbringelsesstedet er afgørende for, at de kan have det godt:

"Jeg kan ikke have det godt, hvis ikke jeg kan lide de voksne eller er tryk ved dem"

"De voksne og familie betyder mest. For hvis jeg ikke har det godt med de voksne, så kan jeg jo heller ikke rigtig være her. Fordi de voksne skal hjælpe mig, og jeg kan ikke have det godt, hvis jeg ikke kan lide de voksne eller er tryk ved dem." (Barn, 17 år, opholdssted)

Ud over at de voksne på stedet bliver fremhævet som afgørende for barnets trivsel beskriver medarbejdere, at børnenes trivsel i høj grad afhænger af barnets relation til forældrene. Barnets relation til forældrene definerer, hvorvidt forældrene eller medarbejderne har den mest afgørende rolle:

"For dem hvor familien har haft rigtig stor betydning, så er familien det vigtigste. For dem som ingen familie har, der er det måske de voksne her på stedet, som er det vigtigste." (Medarbejder, døgninstitution)

Relationen til forældre er for nogle børn meget betydningsfuld, og er med til at give børnenes tilværelse værdi. Et barn fortæller:

"Jeg skal jo have min familie tæt på mig, ellers så har jeg ikke noget sådan rigtigt." (Barn, 17 år, opholdssted)

De børn, som har en tæt relation til deres forældre, beskriver relationen til forældrene som udslagsgivende for, hvordan de trives. Børnene beskriver også, hvordan samvær eller telefonsamtaler med forældre, er noget af det vigtigste indhold i deres liv.

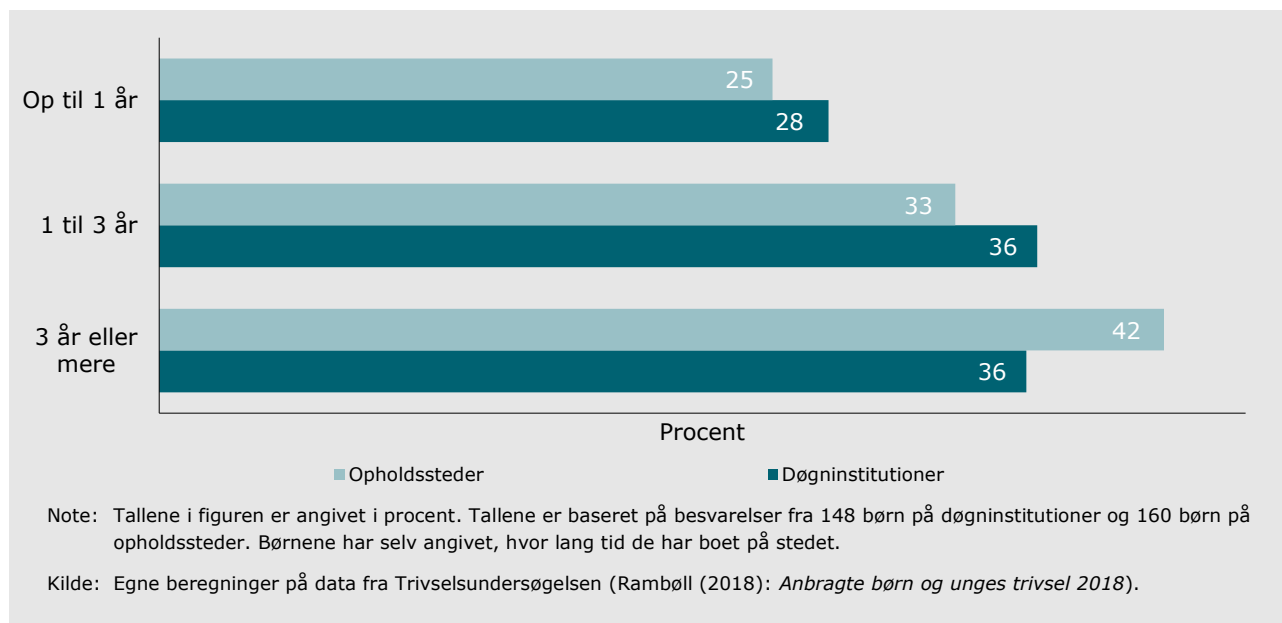
Opsummerende kan vi sige, at relationen til voksne – både de voksne på anbringelsesstedet og forældrene – er den afgøren-

de faktor for trivslen. Det beskriver både medarbejdere og børn i interviewene. Børnenes relation til forældre og til voksne på anbringelsesstedet foldes yderligere ud i de efterfølgende to kapitler (3. Relation til voksne på anbringelsesstedet og 4. Kontakt til familie).

Børn bor længere tid på opholdssteder end på døgninstitutioner

Af data fra Trivselsundersøgelsen fremgår det, at der er en lille forskel på døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til, hvor lang tid det enkelte barn har boet på stedet. I figur 2.3 fremgår det, at andelen af børn, der har boet på anbringelsesstedet i tre år eller mere, er højere for opholdssteder sammenlignet med døgninstitutioner. Mens 42 procent af børnene på opholdssteder har boet på stedet i tre år eller mere, gør dette sig gældende for 36 procent af børnene anbragt på døgninstitutioner. På samme vis har en lidt mindre andel af anbragte på opholdssteder end døgninstitutioner boet på stedet i mindre end et år.

FIGUR 0.3 'HVOR LANG TID HAR DU BOET HER (PÅ NUVÆRENDE ANBRINGELSESSTED)?'

At have boet det samme sted i en længere periode kan gøre det nemmere at etablere relationer til voksne på anbringelsesstedet. Børn på opholdssteder har overordnet set været anbragt på stedet i en længere periode end børn på døgninstitutioner. Det kan være en del af forklaringen på, at børnene på opholdssteder i højere grad trives.

I det næste afsnit ser vi på børnenes svar i Trivselsundersøgelsen i forhold til, om de føler sig trygge på deres anbringelsessted, og hvor længe de har været anbragt på stedet.

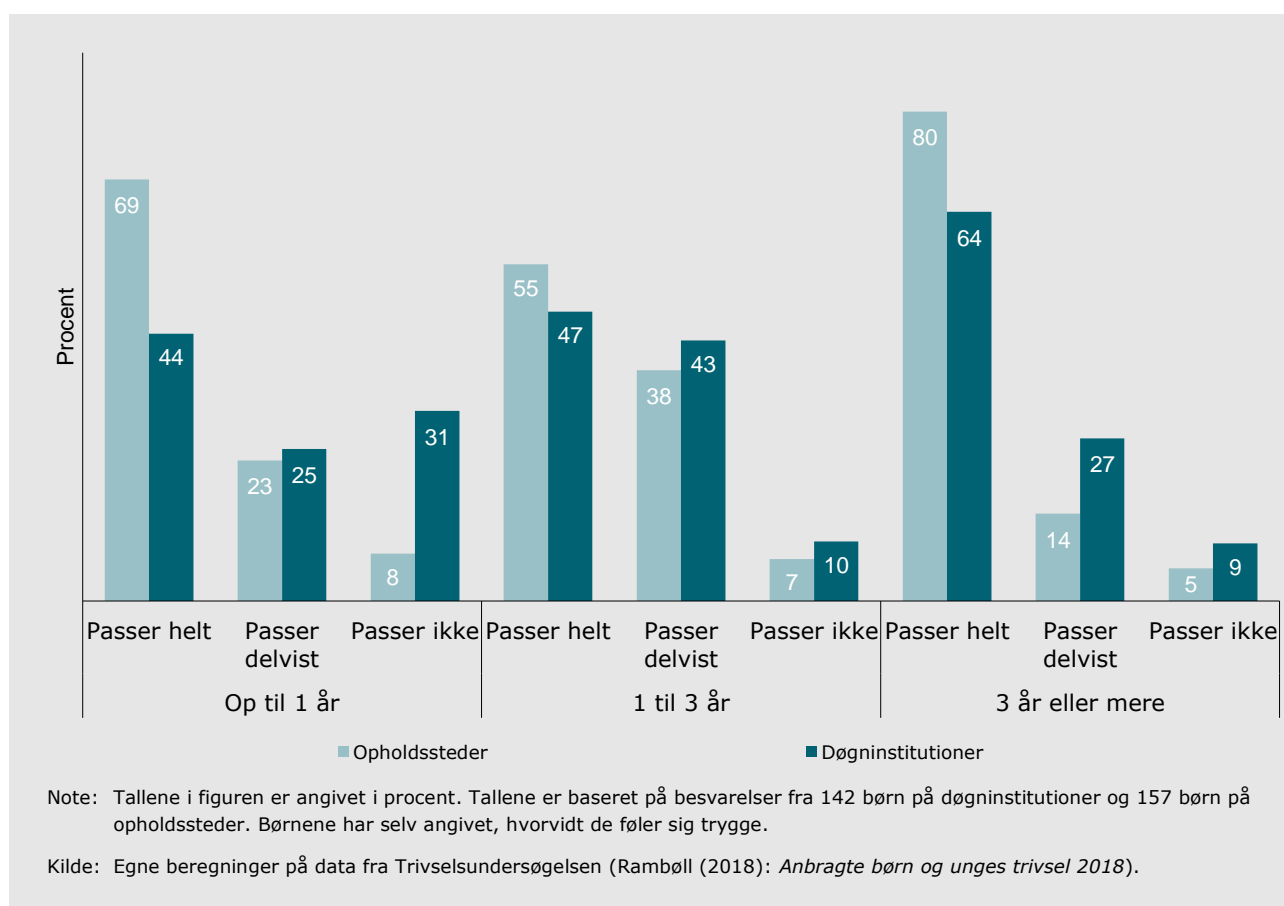
PERIODEN FOR ANBRINGELSEN HAR BETYDNING FOR RELATIONER

Tryghed på anbringelsesstedet opbygges over tid

Der er umiddelbart en sammenhæng mellem, hvor lang tid børnene har boet på anbringelsesstedet og i hvor høj grad, de føler sig trygge. Denne sammenhæng kan muligvis forklares med, at børnene over tid opbygger tillid og tryghed til de mange nye relationer, de indgår i på anbringelsesstedet. Herved bliver perioden for anbringelsen betydningsfuld i forhold til at opbygge relationer og oplevelsen af at føle sig tryg.

Af figur 2.4 fremgår det, at børn, der har boet på anbringelsesstedet op til et år, føler sig mindre trygge end børn, der har boet på anbringelsesstedet tre år eller derover. Det tyder på, at der er en sammenhæng mellem, hvor lang tid barnet har boet på stedet og oplevelsen af tryghed.

FIGUR 0.4 'HVOR GODT PASSER DET, AT DU FØLER DIG TRYK HÉR (PÅ ANBRINGELSESSTEDET)?' KRYDSET MED 'TID PÅ NUVÆRENDE ANBRINGELSESSTED'.

Samtidig kan vi se af figur 2.4, at der er forskel i oplevelsen vurderingen af tryghed blandt børn på opholdssteder og døgninstitutioner over tid. Forskellen er særlig udtalt op til det første år af anbringelsen på stedet, hvor 31 procent af børnene på døgninstitutioner ikke oplever at føle sig trygge, mens det kun gør sig gældende for 8 procent af børnene på opholdsste-

der. Det tyder på, at døgninstitutioner især står over for en udfordring i forhold til at skabe god trivsel for børnene i det første år de er på anbringelsesstedet.

NÅR TRIVSEL IKKE LYKKES, SKYLDES DET OFTE DÅRLIGE MATCH

Af interview med medarbejderne fremgår det, at de har oplevet situationer, hvor det var deres vurdering, at det ikke var muligt at skabe trivsel for et barn. Generelt beskriver medarbejderne, at de situationer, hvor det ikke har været muligt for dem at skabe trivsel, skyldes, at der har været tale om et dårligt match mellem anbringelsesstedet og barnets udfordringer og behov.

En medarbejder beskriver, at det ikke blot har negativ indvirkning på det enkelte barn, men også negativ indvirkning på stedet, og herunder de andre børn, hvis stedet og miljøet på anbringelsesstedet ikke matcher et barns udfordringer. Samtidig bliver det fremhævet, at de forskellige anbringelsessteder skiller sig ud fra hinanden, og at de derfor kan varetage forskellige opgaver:

”Det miljø, vi forsøger at skabe for børnene, kan blive undermineret, hvis der er børn, der ikke har brug for det miljø. Vi er forskellige behandlingshjem, og vi kan noget forskelligt.” (Medarbejder, døgninstitution)

De forskellige anbringelsessteder skiller sig ud fra hinanden (se Kapitel 8, Metode), og kan varetage forskellige opgaver og herunder målgrupper af anbragte børn. Det kommer alligevel til udtryk på tværs af medarbejdere fra de forskellige anbringelsessteder, at der er nogle målgrupper, som de har erfaring med, er særligt vanskelige at skabe en positiv udvikling for.

UDFORDRENDE MÅLGRUPPER

- Børn med psykiske diagnoser (fx autisme og borderline)
- Børn med misbrug
- Børn med personfarlig/udadreagerende adfærd.

DIAGNOSER ER UDFORDRENDE

På tværs af døgninstitutioner og opholdssteder beskriver medarbejdere, at særligt børn med diagnoser kan være svære at håndtere. Det giver mange udfordringer og kræver specifikke kompetencer og rammer:

"Vi skal kunne håndtere det meste. Og så får vi børn ind med diagnoser som fx autisme, og det synes jeg er svært. Det kan vi godt håndtere, men vi er ikke en autismespecifik institution, og der er rigtig mange udfordringer i det." (Medarbejder, opholdssted)

"Der har været tilfælde, hvor vi har haft nogle med fx svær autisme, hvor de skal have en meget struktureret hverdag. Og det er bare ikke altid, at den kan køre." (Medarbejder, opholdssted)

Derudover bliver det beskrevet af medarbejdere, at udfordringen i håndteringen af børn med svære diagnoser også kan påvirke trivselen blandt de andre børn negativt:

"De eksempler, jeg kan grave frem, er typisk, hvor der har været en diagnose ind over. Fx borderline. Der er steder, der decideret tager sig af den diagnose. Vi har haft dem, og vi kan godt, men det er en enormt svær problematik i og med, at vi har så mange andre børn at tage hensyn til. Så er det ikke et godt match. De her børn skal gå op og ned ad en person med en borderlineforstyrrelse, og de lader sig tit påvirke meget af det. Og så kommer man til at lave meget behandlingsarbejde, som er unødvendigt." (Medarbejder, døgninstitution)

MISBRUG OG UD- ADREAGERENDE ADFÆRD ER UDFORDRENDE

Ud over diagnoser nævner medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner, at det er udfordrende at skabe god trivsel blandt børn med misbrug og blandt børn med voldsom udadreagerende adfærd. Medarbejdere beskriver, at de i disse situationer kan opleve at komme til kort i forhold til, hvordan de skal håndtere situationen:

"Jeg står da tit i situationer, hvor det er vanskeligt at vurdere, hvordan man lige gør det bedst. Og det er både i forhold til faglighed og personlighed. Et eksempel er fra en anden afdeling, hvor der var et barn, der var misbruger, og var blevet personfarlig. Der kunne man godt mærke, at vi ikke havde hjemlen, ressourcerne eller fagligheden til at håndtere det. Der trak vi stikket, og vi sagde, at det ikke var os der skulle varetage den opgave. Det var simpelthen ikke vores målgruppe." (Medarbejder, opholdssted)

Ifølge medarbejderne skyldes dårlig trivsel og manglende positiv udvikling blandt børnene, at der ikke er et gunstigt match mellem det enkelte barn og det konkrete anbringelsessted. Det kan have negativ indvirkning på ikke blot det gældende barn, men også de andre børn på anbringelsesstedet. Medarbejderne beskriver, at det, for de børn hvor det er særligt vanskeligt at

skabe god trivsel, skyldes, at det stiller meget specifikke krav til både rammerne og viden om målgruppen. Dette kan være udfordrende at imødekomme, da stederne skal kunne håndtere en bred målgruppe.

RAMMERNE FOR ANBRINGELSEN KAN BESVÆRLIGGØRE ARBEJDET MED AT SKABE TRIVSEL

Ud over forhold på anbringelsesstedet og barnets behov som kan påvirke trivslen, beskriver både medarbejdere og børn i interviewene, at der er nogle udefrakommende faktorer, som har afgørende betydning for børnenes trivsel.

Manglende information i forhold til anbringelsesforløbet

En medarbejder beskriver det som en stor udfordring, når der ikke er givet retvisende information fra kommunen til barnet i forhold til anbringelsesforløbet, og i særdeleshed anbringelsens varighed. Medarbejderen beskriver, at det påvirker barnets trivsel, hvis der ikke er realistiske forventninger til anbringelsen, og at det bliver et mere udfordrende forløb for barnet, hvis anbringelsen strækker sig over en længere periode, end barnet forventer:

"Jeg tror, den største udfordring er, når rådgiverne kommer og anbringer et barn eller en ung, og så siger: "Det er kun for en periode. Første udgangspunkt er tre måneder. Nu ser vi lige et par uger eller et par dage". Det kan hurtigt flyve ud af munden på dem. Men så pludselig er der gået tre år, og det synes jeg er barskt. Det er nok det allersværeste helt overordnet. Det påvirker deres trivsel. De hænger sig rigtig meget i de ord, de bliver anbragt med." (Medarbejder, døgninstitution)

Et barn beskriver på samme vis, at hun troede, hun skulle være anbragt i en kort periode, og at hun mangler afklaring i forhold til anbringelsen og andre elementer i hendes liv, som afhænger af anbringelsen:

"Jeg ved ikke rigtig noget. Det er mærkeligt. I starten troede jeg kun, det var få måneder, jeg skulle være her. Jeg havde ingen ide om, hvad der skulle ske bagefter, om jeg skulle flytte gymnasium igen. Jeg er ikke rigtig blevet afklaret med nogen ting." (Barn, 17 år, opholdssted)

"I starten troede jeg kun, det var få måneder, jeg skulle være her."

Vanskeligt når børn bliver anbragt i en sen alder

Derudover bliver det beskrevet som vanskeligt at skabe trivsel for et barn, hvis barnet bliver anbragt i en sen alder, og hvis barnet har oplevet sammenbrudte anbringelser tidligere.

En medarbejder på et opholdssted beskriver denne problematik og kommer med et konkret eksempel på et barn, som tidligere havde været anbragt steder, hvor anbringelserne af forskellige årsager var brudt sammen. De erfaringer, barnet havde gjort sig, betød, at barnet havde fået en grundlæggende mistillid til systemet og til anbringelsen:

"Hun havde været anbragt andre steder, hvor hun havde det vanskeligt, så hun havde fået en meget stor mistillid til systemet og det at være anbragt. Og hun følte ikke, at der var nogen, der kunne hjælpe hende, så det hele blev negativt og en magtkamp hele tiden. Det var svært for hende at acceptere systemet, og alt blev til konflikter. Det var meget vanskeligt for hende at være i systemet." (Medarbejder, opholdssted)

Derudover bliver det beskrevet af en anden medarbejder, at det generelt er vanskeligt at skabe trivsel for børn, som bliver anbragt i en sen alder. Medarbejderen beskriver, at de nu generelt modtager børn, der er ældre og, at det er vanskeligt at skabe trivsel for denne gruppe, da deres handlingsmønstre i høj grad er indgroet i dem:

"Det har så betydet, at vi har fået dem lidt senere i deres liv. Det er lidt sværere, de problematikker de har. De bliver mere rodfæstet, og de uvaner og de skadelige mønstre som de er i, der er jo ikke blevet taget hånd om dem tidligt nok. Så alt andet lige så er det mere konstruktivt, at få en 10-årig ind end en 17-årig. Så det sætter nogle helt andre udfordringer til behandlingsarbejdet." (Medarbejder, opholdssted)

STØRRE UDFORDRING FOR DØGNINSTITUTIONER, AT BØRN ANBRINGES I EN SENERE ALDER

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at børn på døgninstitutioner bliver anbragt i en senere alder end børn anbragt på opholdssteder. I figur 2.5. ser vi, at børn, der bliver anbragt som 0-5 årige, udgør 29 procent på opholdssteder, mens de kun udgør 16 procent på døgninstitutioner. Det kan tyde på, at døgninstitutioner står over for en lidt større udfordring end opholdssteder i forhold til at skabe trivsel, da børn på døgninstitutionerne anbringes i en senere alder end børn på opholdssteder.

FIGUR 0.5 'HVOR GAMMEL VAR DU, DA DU FØRSTE GANG BLEV ANBRAGT?'

